

Povsod upoštevana kvaliteta

PRED DNEVI JE GENERALNI DIREKTOR LITOSTROJA DIPL. INŽ. MARKO KRŽIŠNIK S SODELAVCI OBISKAL GRADBIŠČA NAŠIH HIDROELEKTRARN V DALMACIJI IN ČRNI GORI. V NASLEDNJEM SESTAVKU POSREDUJEMO BRALCEM NEKAJ NJEGOVH OPAŽANJ S TEGA OBISKA.

Na področju Črne gore in Dalmacije trenutno delamo na petih velikih objektih, in sicer:

V TVORNICI LAKIH METALA v Šibeniku — 19 žerjavov
V HE ORLOVAC — tri velike turbine
V HE TREBINJE — ena turbina
V HE MRATINJE — tri turbine
V HE PERUČICA — dve turbine

Skupna vrednost del znaša po pogodbenih cenah 9 milijard starih dinarjev. Ta dela predstavljajo pretežni del naše turbinske proizvodnje v letošnjem letu, obenem pa so to tehnično zelo zahtevna dela. Naj poudarimo, da naročniki niso bili nikjer zaskrbljeni glede kvalitete izdelave naročil, še več, prepričani so, da je Litostroj v celoti sposoben izpeljati še tako zahtevna naročila.

Žal pa so imeli naročniki upravičene pripombe glede na rok izdelave. Zamujeni roki izdelave se namreč nanašajo na vse objekte, o katerih smo se pogovarjali.

V medsebojnih pogovorih smo morali kupcem zagotoviti, da bomo storili izredne ukrepe, tako da bi že do sedaj nastale zamude kolikor mogoče zmanjšali. Dogovorili smo se, da bomo z nadurnim delom in s številčno okrepjenimi delovnimi ekipami pospešeno dokončali vse te objekte, naročniki pa bodo zaradi večkratnih podražitev, ki so nastale v lanskem letu, spremenili pogodbene cene.

Obljuba naših naročnikov pomeni za naše podjetje izredno

mного, saj pričakujemo pri vseh petih naročilih kar za celo milijardo starih dinarjev povečane cene.

Naj ob koncu še enkrat poudarimo, da smo na podlagi omenjenih pogovorov dolžni do konca leta dokončati vseh 19 žerjavov za Šibenik ter devet omenjenih turbin. Prav posebno se bomo morali potruditi pri izdelavi dveh turbin za HE Peručico, kjer se dela pomikajo šele iz livarne v mehansko obdelavo.

Katera gradbišča bomo letos odprli v inozemstvu

V letošnjem letu ima Litostroj sklenjene pogodbe za graditev štirih HE v inozemstvu, in to v:

ARGENTINI
KENIJI
TANZANIJI
NOVI GVINEJI — Avstralija

Ta novica je pomembna predvsem zato, ker smo s tem uspeli prodreti s svojimi proizvodi skoraj na vse kontinente. Naj ob tem poudarimo še to, da so vse HE prodane za gotovinsko plačilo v konvertibilni valuti.

Vrednost vseh prodanih HE je skupno 4.200.000 dolarjev. Omenjene HE bomo dobavili v letu 1973 in v prvi polovici leta 1974, gradbišča za HE pa bomo začeli odpirati že konec letošnjega leta.

Prav gotovo nam ta prodor na svetovna tržišča odpira perspektive za naprej in tako bo sloves litostrojskih rok še večji.

NA TREH KONTINENTIH...

HE Cabra Corral, tri Francisove turbine po 35,5 MW.
Vrednost del: 900.000 dolarjev.
Naročnik: Agua y Energia Electrica — Argentina.

HE Kamburu, tri Francisove turbine po 30 MW.
Vrednost del: 1.100.000 dolarjev
Naročnik: Tana River Development Co — Kenya.

HE Kidatu, dve Francisovi turbini po 52 MW.
Vrednost del: 1.200.000 dolarjev.
Naročnik: Tansanian Electricity Supply Co Ltd.

HE Ramu, tri Francisove turbine po 17 MW.
Vrednost del: 1.100.000 dolarjev.
Naročnik: Papua and New Guinea Electricity Commission, Papua and New Guinea.

Delo je dne 3. 4. 1972 objavilo vest z naslovom

Devizni podpisi

V Nairobiu so podpisali sporazum med poslovnim združenjem INGRA iz Zagreba in predstavniki vladne agencije za gradnjo hidroenergetskih objektov Kamura na reki Tana. INGRA bo izročila dva generatorja vredna poldrug milijon dolarjev.

Kot se je izvedelo, bodo kmalu podpisali dogovor o prodaji opreme za novo elektrarno Kidatu na reki Ruaha (Tanzanija). Vrednost

sporazuma naj bi bila šest milijonov dolarjev. Ingra je zmagala tudi na mednarodni licitaciji za prodajo opreme za hidroelektrarno Kariba v Zambiji. Vrednost dveh generatorjev po 300 megavov je več kot šest milijonov dolarjev.

Generatorje bo izdelal zagrebški »Rade Končar«, turbine ljubljanski »Litostroj«, hidroopremo pa mariborska »Metalna«.

Ob 1. maju

KO V LETOSNJEM LETU PRAZNUJEMO TAKO POMEMBEN JUBILEJ, KOT JE 25. OBLETNICA PODJETJA, SE OB PRAZNIKU 1. MAJA V MISLIH BEŽNO POVRNIMO V ČAS PRED PETINDVAJSETIMI LETI. TEDAJ NAS JE PREVEVALO ČISTO POSEBNO NAVDUSENJE, SAJ SMO BILI ŠE VSI PREŽETI Z ZMAGO, KI SMO JO IZBOJEVALI NAD OKUPATORJI. NA DAN PRAZNIKA SMO SE MNOŽIČNO ZBRALI PRED TOVARNO Z ZASTAVAMI IN TRANSPARENTI, SE OBLIKOVALI V ŽIVO REKO IN SE KOT PISAN TOK ZLILI V MESTO. ŽULJAVE ROKE, KI SO SE DAN PREJ NA UDARNIŠKEM DELU STISKALE KRAMP IN LOPATO, SO PRIJELE TRANSPARENTE Z NAPISI »DELU ČAST IN OBLAST«. VZKLIKI TITU, PARTIJI, PROLETARCEM VSEH DEŽEL PA SO SE STRNILI V EN SAM ODMEV: ŽIVEL PRVI MAJ, PRAZNIK DELOVNEGA LJUDSTVA. NAJ TA ODMEV SEŽE TUDI V DANASNJI ČAS PO PETINDVAJSETIH LETIH, KO 1. MAJ PRAZNUJEMO ZARES SVOBODNO, PA SE TEGA SKORAJ NE ZAVEDAMO.

Delu čast in oblast

Že dolgo je tega, odkar smo pisali in vzklikali najrazličnejša gesla in parole. Tedaj, takoj po osvoboditvi, so bile to le navdušujoče in spodbujajoče besede in nič več. Danes, po petindvajsetih letih, so te besede že uresničene.

Imamo delavsko samoupravljanje, ki je utelešena misel, zgoščena v skopih besedah: »Delu čast in oblast!« Davna želja delovnega človeka je torej uresničena. Od ideje do uresničitve je dolga doba, polna trpljenja, žrtvovanih življenj, odrekovanja in delovnih naporov. Žal vse preveč hitro na to pozabljam. Res je, da je to preteklost, ki že prehaja v zgodovino, za marsikoga pa je pomembna edinole sedanjost. Preteklosti mu ni mar, pa tudi na prihodnost večkrat pozablja. Vendar je preteklost tu kot neizpodbitno dejstvo, brez katerega ne bi bilo našega danes, obenem pa se vprašajmo, kakšen naj bi bil naš »jutri«.

V zadregi smo, ko se pogovarjamo o minulem delu. Kakšna naj bi bila merila za njegovo priznavanje in ali naj ga sploh priznavamo? Vprašanje je pravzaprav nesmiselno, kajti dejstva, ki pomenijo preteklost, so tu in jih ne moremo izbrisati. Zavedati se moramo, da brez naše borbene preteklosti, ki jo ponazarja tudi naš republiški praznik 27. april, ne bi bilo praznika dela, 1. MAJA. Dolžnost mladega rodu je, da spoštuje preteklost in nadaljuje delo tam, kjer so njegovi očetje nehali. Današnja generacija dolguje to svojim predhodnikom, sebi in svojim potomcem. Žal se tega mnogi večkrat ne zavedajo. Vedno bolj prevladuje hlastanje za izključno materialnimi dobrinami, ponovno vzplamteva šovinizem, ne briga nas več delovni tovariš, naš sosed, skratka nihče. Poznamo le svoj lastni jaz in mamon je naš bog. To ni dobro in tudi ni prav. Številne težke žrtve niso bile samo za takrat, temveč tudi za danes, za jutri, za vedno. Zato da bi bili ljudje med seboj bolj človeški, da ne bi bilo sovraštva, da bi vsak človek imel svoj kos kruha; zato da bi naši otroci imeli to, kar potrebujejo. Za vse to moramo delati, saj poznamo staro resnico, da brez dela ni jela. Zelo hudo pa je, če ni dela. Tega mladi ne vedo, tisti, ki so bič brezposelnosti že kdaj prej okusili, se tega dobro zavedajo. Delo je tisto, ki nas hrani in ohranja, delo daje smisel našemu življenju, zato moramo delo spoštovati. Delo ni le dolžnost, ampak je celo pravica. Kdor dela, ta ustvarja dobrine zase in za druge, zato je upravičen, da odloča o rezultatih svojega dela. Zato še enkrat in vedno znova: »DELU ČAST IN OBLAST«.

OB PRVEM MAJU
MEDNARODNEM
PRAZNIKU DELA

ŽELIMO

DELOVNEMU KOLEKTIVU
TITOVH ZAVODOV
LITOSTROJ
MNOGO DELOVNIH
USPEHOV,
MEDSEBOJNEGA
RAZUMEVANJA IN
OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA

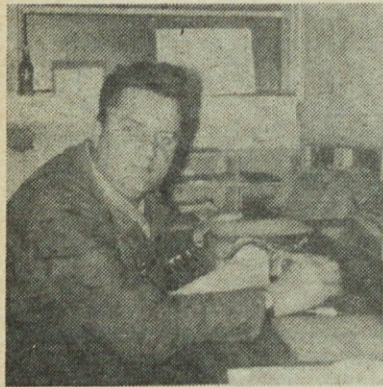
DELAJSKI SVET PODJETJA
UPRAVNI ODBOR
IN UPRAVA PODJETJA
KOMITE ZK
IZVRŠNI ODBOR
SINDIKALNE ORGANIZACIJE
TOVARNIŠKA KONFERENCA
ZMS
OBRATNA AMBULANTA
IN UREDNIŠKI ODBOR
ČASOPISA

Janez Oprešnik

in njegova izboljšava

Pravzaprav je veliko vprašanje, ali smo si ljudje bolj različni na zunaj ali na znotraj, duševno ali telesno. Če bi hoteli to osebno plat primerjati s predmeti okrog sebe, bi lahko rekli, da je recimo ta po svoji robatosti podoben sarkovi krtači, drug je požrešen kot požiralnik, tretji je nemiren kot veter, četrti je občutljiv kot svilen papir, šesti nezanesljiv kot aprilsko vreme itd. itd.

V takem smislu bi našega Janeza Oprešnika lahko primerjali z žametno rokavico. Od njega veje umirjenost, ali kakor bi se po bratsko reklo »staloženost«, preudarjenost, treznost presoje, zadržanost pri ocenjevanju ljudi iz okolja, razumevanje za slabosti ljudi, premočrtnost. Ne morem si tudi misliti, da bi hotel komu skri-

pri vseh naših proizvodih, kjer nastopajo stopničaste luknje.

Kako se je porajala vaša tehnična izboljšava?

Ja, veste, to pa zori več let, me je že dolgo vznemirjalo in sem ves čas po malem tuhtal, kako bi izboljšal, olajšal delo. Po vedati moram tudi, da mi je bilo vodstvo v tem pogledu zelo naklonjeno in so šli na roke, da smo izdelali pripravo. Franc Poteko in ing. Da Damos sta pokazala veliko razumevanje in seveda tudi konstrukcija orodja (Marenče, Jerin). Vesel sem uspeha, čeprav se zavedam, da bi se dala stvar še izboljšati, usposobiti za večjo natančnost. Toda že sedaj se dobro obnese posebno pri izdelavi delov za črpalke, preklonnih ventilih za kose z različnimi izvrtinami. Uporablja se lahko na horizontalnih in vertikalnih vrtilnih strojih.

Imate za bregom še kakšno izboljšavo?

Seveda, seveda. Zamislil sem si napravo za odčitavanje slabo vidnih razpredelnice.

Vaša življenjska filozofija?

Zelo preprosta. Človek naj najprej dobro premisli, potem naj se pa odloči in naj ne cinca. Kar reče, to naj steče. Sem za red. Nobeden ne sme biti suženj drugega. Delovna naloga, ki je dobra in potrebna, je zame zakon. Če je izdano navodilo, je zadeva vseh, da ga izvajajo, ne samo enega, sicer ne more biti uspeha.

In kakšne pripombe imate na tako napadano začasno premestitev bivših strugarjev nazaj k strojem?

General, ki je bitko začel, jo mora tudi izpeljati.

Ste radi v tem poklicu?

Ni mi žal. Imel sem lepo življenje. Seveda so bile težave, ampak te so povsod. Imel sem mladost brez staršev, vzgajali so me drugi in učili pokorščine. Zadovoljen sem bil že prej, ko sem lahko v miru delal, in sedanjem delovnem mestu pa še bolj. Rad imam opravka z ljudmi.

Rod mladih delavcev odhaja v prevelikem številu; kaj imate priporočiti k temu?

Zgrešena je politika, da šolamo ljudi, ki nameravajo pustiti delo. Mislim, da je to nekakšen nemir v mlademu človeku. Pri vsakem delu je potrebna vestnost. Delati je treba natančno — ali nič. Mi smo v tem oziru še vedno preveč demokratični. Vedno in povsod mora biti ena komanda, tudi doma. Potem ne bo niti zdrav niti nemira.

Kaj torej predlagate, da bi se stanje popravilo?

Imam premalo vpogleda, da bi lahko predlagal reforme.

Imate kakšno željo v zvezi s tovarno?

Potreben bi bil hitrejši tempo pri obnavljanju strojnega parka, naši stroji so že dotrajani.

In osebne želje?

Nimam posebnih želja. Življenje mi teče v glavnem urejeno.

Se spomnite tiste zgodbe o bolnem sinu nekega kralja? Po mnenju modrega moža bi ga lahko pozdravila edino le srajca zadovoljnega človeka. Kraljevi sli so odhiteli po državi in nikjer niso našli srečnega človeka. Šele na koncu so našli na pastirčka, ki je veselo žvižgal na piščalko. »Ali nam daš srajco?« so vprašali. »Nimam je!« je priznal pastirček.

Naš Janez Oprešnik je eden silno redkih med nami, ki je zadovoljen: s seboj, s svetom, z delom, z okoljem, z nagrado.

Toda žal sem ga pozabil vprašati, če odstopi svojo srajco. Mislim pa, da bi jo. Samo da bi kaj pomagala! Vsi zdravniki bi lahko šli na dopust. Le da ne bi potem od brezdelja sami zboleli in bi spet potrebovali tako čudežno srajco.

M. H.

Sončna reka (O. Dolenc)

Alkohol — družbeno zlo

Že v prejšnji številki našega tovarniškega časopisa smo opozorili na pereč problem alkoholizma v našem podjetju. Pa pogledajmo še, kako je z zastrašujočim pohodom alkohola po naši domovini. Časopis »Delo« je dne 24. XI. objavil članek z naslovom »Pridelamo in tudi popijemo skoraj milijardo litrov«, ki ga nekoliko skrajšanega priobčujemo.

Računajo, da je na našem planetu okrog 30 milijonov alkoholikov. Samo v Združenih državah jih je po uradnih podatkih 9.000.000. Če predpostavimo, da v Jugoslaviji ta bolezen civilizirancev ni nič manj pogosta, dobimo za našo državo število 900.000.

V tem številu je 15 % vseh odraslih moških in to pomeni 9 milijonov izgubljenih delovnih let v eni generaciji — če lahko verjamemo strokovnjakom, ki trde, da izgubi alkoholik v svojem življenju okrog deset delovnih let.

900.000 alkoholikov pomeni trpljenje za nadaljnjih 3-krat 900.000 Jugoslovancev! Statistike namreč ugotavljajo, da najmanj trije družinski člani trpe v družini alkoholika. Prav iz teh družin se tudi rekrutira glavna armada novih in novih alkoholikov. Kar 80 % alkoholnih bolnikov izvira iz družin, v katerih je pil eden od ožjih članov.

Mnogo slišimo o alkoholu v prometu. Dvajsetim odstotkom nesreč na cesti botruje alkohol. Alkohol pa je kriv tudi za nezgode pri delu — trikrat več je primerov pri teh, ki radi gledajo

v kozarček. V trenutku, ko se potimo pod bremenom stabilizacije in se strogo oziramo za vsakršnimi škodljivci — zapravimo v Jugoslaviji nekaj sto starih milijard letno za pijačo! Pri nas letno pridelamo in popijemo namreč več kot 1.000.000.000 litrov alkoholnih pijač.

Ozrmo se slednjič še v našo ožjo domovino, ki je prav te dni krstila novo kapljico! Število ljubiteljev maliganov se na Slovenskem suče okrog 40.000. Štirideset tisoč, ki bi bili potrebni zdravljenja! Za to brigado pa nam je na voljo za sodobno zdravljenje — reci in piši! — 150 postelj! 85 na Škofljici, ostalo pa v Begunjah in Vojniku.

V tej skromni številki se jedrnat zrcali naš odnos do zla alkoholizma!

Iz knjige Franceta Avčina »Kjer tišina šepeta« smo za naše bralce povzeli zapis o prvomajskem izletu v Gorski Kotar.

Morda bo deževalo za prvomajske praznike. Morda nas bo kaj drugega zadržalo doma in ne bomo mogli na izlet. V tem primeru nam bo morebiti v majhno uteho ta čudoviti zapis o izletu v pravilni svet gora.

Kam za prvi maj 1964? Slovenija? Ne! Ljudske množice bodo valovile vsepovsod. Sam si to pot, kaj ko bi...? Kaj ko bi stopil v goste k stari skriti ljubezni, tja v Gorski Kotar. Njegovih globin niti prvi maj ne preplavi, njegove Bi-jele stijene v Mali Kapeli so tako zakrite in tako prav nič ne nudijo širokim ljudskim množicam, pa bo vsaj tam nemara zame rekreacija v tišini.

Rečeno, storjeno! Moj VW, ta neprecenljivi »old faithful«, stari zvesti prijatelj me varno pelje prek Javornika, skozi brezkrayne gozdove Notranjskega Sneznika do hrvaške Klane, pa počez do Jelenja. Na avto cesti Rijeka—Karlovac naju zajame huka in buka hrvaških motornih vozil, toda ne za dolgo. Pred Delnicami jim uideva na desno tja proti Mrkopalju. Tipično balkanska cesta »samajama« se nepričakovano sprevrže v presenetljivo gladko asfaltno. Mrkopalj iz partizanskih let je postal s to cesto vsedru-

France Avčin

Bi jele stijene

gačen, živ, vesel in svež. Še selo Tuk, pa sva zopet sama. Strmo se dvigava. Kako čudovita travnata pobočja, kakšen smuški svet, kolikšne turistične možnosti, koliko veselja in zdravja za razno kila-vo mestno žloto, koliko zaslužkov za domačine! A komu to mar, naše besede se najbolje počutijo na papirju. Da bi pa meso postale, za to je treba dela, potu, možganske gimnastike. Govorna poplava pa teče kar sama. Še nekdanj trezni, realni Slovenci smo se našli te zamenjave dela z govorjenjem o delu.

Že naju objamejo gozdovi, mirni in strogi, bogati in zreli, ne kot snežniški, ki smo jim spodrezali korenine za dolga leta. Nekateri pravijo za vselej, in to strokovnjaki.

Nebo nama ni prijazno, rahlo dežuje, sive krpe megla lenobno drse od zahoda čez gozdove. Dva lovca srečava! Za volkovi sta hodila, sto jurjev za vsakega! Potisnem naboj v cev pištole, mo-

goče se pa srečamo — kot sem se nekoč na motorju pred Koprivnikom sredi kočevskih gozdov: jaz po serpentinah, volk po bližnjicah čeznje, radoveden kot kužek. A takrat sem bil neoborožen.

Kraško skalovje vse bolj stiska cestico medse; nagiba se nadnjo in jo prekriva s previsi in smrečjem. Tu — rdeči napisi na stenah: Bi jele stijene 1 1/2 sati, Bjelolasa sem, Jasenjaki tja. Popoldne je, naj prespiva kar tukaj, kot že tolikokrat? Naj greva v Jasenjaki? Ni daleč, a je že v dolini. Pred hotelčkom avtomobil. Teh mi je dovolj, kam tedaj?

Na zahodu, daleč nekje tam nad morjem sije pod oblaki proga modrine. Nad morjem je sonce, tja greva prespat. Z zahoda se jasni, lepo bo jutri. Štirideset kilometrov se vije cesta skozi gozdove, lepa in gladka, kakor bi ne bila naša. Beli trak se sprošča in zvi-ja v ridah proti morju. Tja pa ne greva, tja že ne, tam se vse podira od avtomobilov. Zato nad No-

vim odnehava, zavijeva v desno proti Bribiru. Čudežno ime, spominja me na apokalipso partizanske dobe, na sključena ženska tlesa pod 50-kiškimi vrečami koruznega zrnja iz Bele Krajine. Ob Kolpi so jih nosile domov, čez ves Gorski Kotar, »za decu, da ne umrije gladi...« Kaj vse si že prestal, ti moj narodič!

Na »Lukovo«, piše, neka nova cesta v desno. Ni je na zemljevidu, nekam na kraški rob nad

morjem pelje. Vse se že koplje v zlatu zahajajočega sonca, ko se vzpenjava. Dolgo iščem, a kdor išče, najde. Čudovita jasica! VW ostane na poti, jaz pa v šotorček. To pot bom spal kot kralj sredi dehtečega cvetja. Večeri se. Zrak kar drgeče od klicev kukavic, grljenja grlic, žvižganja kosov, petja drozgov, hukanja smrdokavric. Nad vsemi in med vsemi pa slavci, kamor se obrneš. Vrabčjega rodu so in enako radovedni kot ti

Impresija (O. Dolenc)

